

jo altid være yderst varsom med Spørgsmaal om konkrete Personers Indtægter, og Bureauet ser derfor ikke, med hvilken Ret det direkte eller indirekte skal søge at skaffe sig Svar paa Spørgsmaalene 3. og 4. Spørgsmaalet 6. vil der sandsynligvis mangle Materiale til Besvarelse af, og Spørgsmaalene 7., 9., 10. og 11. ere af en saadan Karakter, at de kun kunne besvares ved sagkyndigt „Syn“, og Besvarelsenerne maa blive vidtløftige og til Dels ordrige og skønmæssige. Dertil kommer, at ogsaa med Hensyn til disse Punkter er stor Varsomhed nødvendig, da der i høj Grad er Tale om Indtrængen i Privatlivets Fred.

Men selv over for de Spørgsmaal, der formentlig kunne besvares, maa Bureauet minde om, at det ingen anden Afgang har til at erholde Svar end ved at henvende sig med Forespørgselskemaer og tilhørende Instrukser til Lokaløvrighederne, i Henhold til et eventuelt ministerielt Cirkulære til Amtmændene. Det kan ikke fejle, at de paagældende Sogneraad m. v. ville føle det som et Arbejde af et vist Omfang at skulle lade Skemaerne udfylde, og Bureauet bemærker dette udtrykkeligt, fordi det stadig møder Klager over det Arbejde, det foranlediger Lokaløvrighederne. Det er imidlertid klart, at et Sted maa Oplysningerne komme fra, og Bureauet kan saa lidt her som ellers gøre Statistisk uden ved Befolkningens og Øvrighedernes Hjælp.

Bureauet har altsaa ønsket i nærværende Skrivelse at faa udtalt for det første, at det er særdeles villigt til at paatage sig det omspurgte Arbejde, saa langt det kan gennemføre det, endog saaledes, at Bureauet, hvis der skulde være flere Forhold end de i Udvalgets Skrivelse nævnte, der kunne være af Betydning for Sagen, og som egne sig til statistisk at oplyses, vil inddrage disse i Underfølgelsen, dernæst, at det Arbejde, der bliver nødvendigt ved Primæroplysningernes Fremstæffelse, vil komme til at paahvile Lokaløvrighederne, medens Affattelse af Skemaer, Instrukser, Bearbejdelse af Materialet og Fremstilling af Resultaterne selvfølgelig vil foregaa i Bureauet; endelig, at Bureauet godt indser, at der ved Siden af de Spørgsmaal, som det ser sig i Stand til at behandle, er adskillige andre, det kunde være af Interesse samtidig at faa belyste, men at slikt bedst sker ved privatvidenskabelige Specialundersøgelser eller ad enquetesæssig Vej.

Til Landbrugsministeriet.

Herpaa svarede Udvalget, at da Statens statistiske Bureau dels kan paatage sig at besvare de væsentligste af Spørgsmaalene, dels har været saa overordentlig imødekommende at tilbyde at tilvejebringe ogsaa andre Oplysninger end dem, Udvalget udtrykkeligt har forlangt, hvor det maatte se sig i Stand dertil, kan Udvalget kun takke Bureauet for dets Interesse for den Sag, paa hvilken Udvalget arbejder, og tillader sig derfor at anmode Landbrugsministeren om at foretage de fornødne Skridt til, at Bureauet kan tage fat paa Arbejdet.

Saaledes er det lykkedes Udvalget at give Stødet til Tilvejebringelsen af en social Landarbejderstatistik.

Loven af 27de Maj 1848.

Loven af 27de Maj 1848 betegnes i sin Titel som „sigtende til Forbedring af Husmænds og Indersters Kaar“. Der er imidlertid Grund til at antage, at den i hvert Fald paa eet Punkt saa lidet naaede det tilsigtede, at den tværtimod har virket til Skade for Husmændene, idet en stor Del Fæstehuse i det halve Aarhundrede, Loven har virket, er gaaet over til at blive Lejehuse, hvorved vedkommende Husmænds Kaar ere bleve forringede.

For at skaffe Klarhed over dette Forhold anmodede Udvalget Landbrugsministeren om ved Henvendelse til Landets Godsejere, som eje Huse i større Antal, at skaffe oplyst:

Hvor mange Fæstehuse der var paa Godserne i 1848, og hvor mange af disse der er gaaet over til at blive Leje- eller Tjenestehuse, samt hvornaar denne Forandring er sket?